

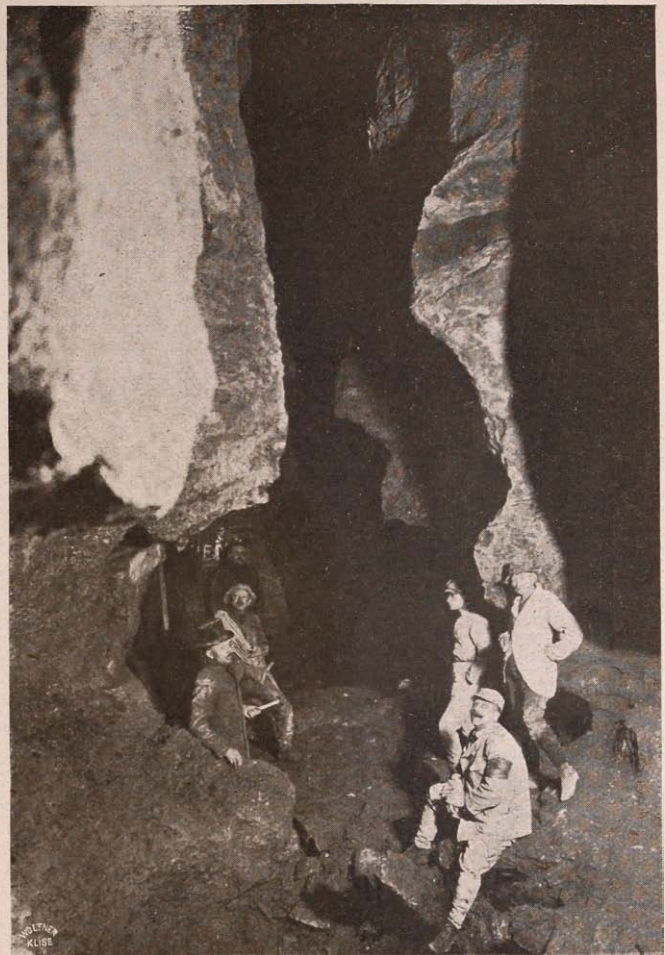
Hegymászás a föld alatt

Budapest nevezetességei közül éppen a legnagyobb méretű az, amelyről a legkevesebb ember tud: az óbudai pálvölgyi barlang. Akkora, hogy csupán az eddig feltárt részek bejárása, mintegy husz órába kerül. Ki tudja, mily messzire ágaznak szét még ismeretlen, sötét sikátorai, s ki tudja, mily meglepetéseket tartogatnak azok a kutató számára.

Amióta 1904-ben fölfedezte Scholtz Pál, szenvedélyes turistából kis társaság alakult, akik évről-évre folytatják a barlang kutatását, új és újabb folyosóinak feltárását s valóban a maguk keze munkájával törnek utat, egyengetik a lejárásokat, tágítják az általbúvókat s a nagyon meredek részekbe maguk szögezték a kapaszkodó létrákat, amelyekhez a léceket is maguk szállították le. A társaság most tizenöt tagból áll (két hölgy is van köztük) s mindnyájan annyira megszerették kedves barlangjukat, hogy benne szokták tölteni vasárnapjaikat. Sőt ez évben a karácsonyi ünnepekre kis karácsonyfát is állítottak a barlang egyik legtágasabb részébe.

A barlang a Szépvölgyi-út egyik kőbányájában torkollik. Maga a lejáró még szűk, úgy hogy csak némi nekikészülődéssel ajánlatos a leszállás. Az Országos Magyar Barlangkutató és Feltáró Egyesület arról is gondoskodott, hogy ez a fölkészülés könnyen lehetővé váljék. Pár lépésnyire a bejáratától áll egy ház s abban bérelt egy szobát, amelyben a társaság két tucat ócska öltözetet, cipőt, kalapot tart s ott kell a leszállás előtt átöltözködni. Mert aki a rendes ruhájában kísértené meg a földalatti sétát, az azt a ruhát ugyan többé nem használhatná semmire sem, legalább nem a föld felett.

A barlang ugyanis nagybőrra igen magas, sokszor keskeny folyosók fonadékából áll s gyakran csak két hatalmas sziklafal közé szorúlva folytathatjuk az utat. Ez az út maga is különleges: a sikátorok több emelet-rendszerben csatlakoznak egymáshoz. Egy fordulónál az ember hirtelenül megpillant a gyertya rőt világánál egy meredek partot, amelyre föl kell kapaszkodni, szerteheverő, óriási méretű kőtömbök közt. Azután egyszeribe tágul a sikátor, sőt kiszélesedik egész szalónná s vagy 70 méter mélységben ott vagyunk a Mici-teremben, amelyben még most is látni lehet a karácsonyfát. Fönn a sziklaíveken s a merész kőboltozatok nyirkos falain nagy fekete foltokat látni: denevérek százai függnek ott s várják a bogarászás idejét. S ha itt kigyullad a lámpa, annak a fénye egyszerre végigsiklik a mészkő apró kristályain és a cseppkövek sűrű erdején. Az út sokfelé ágazik. Lejjebb lehet szállni igen keskeny réseken, száz-százötven s még több méternyire, vagy föl lehet sétálni a magasabban fekvő alakulások felé. De bárhova megyünk, mindenütt szemünkbe ötlök a barlang-rendszernek fősajátossága: a víztől kivájt óriási sziklák oldalt, a földön pedig lezuhant tömbök. Némely utunk valóságos hegymászás volt, hasonló azokhoz, mint amilyeneket az Alpesek görgetegeiben s sziklafalai mentén végeztünk. Csakhogy sehol sem süt ránk az ég napja: a kék azúr-ív helyett rendületlen sziklafalaktól tartott boltozat terjed el fejük fölött. Üregeken, szorulatokon át szélesre vájt helyekre jut az ember, amelyeknek formái világosan beszélnek a víz évezredes rettentő munkájáról. Micsoda zuhogók, mily árak rohanhattak itt a föld alatt ősi időkben, hogy ily rengeteg utakat voltak képesek maguknak az élő sziklába vájni! Az a temérdek földalatti folyó és patak, amely — nyilván gyakran helyet cserélve, — alagutakkal fonta át a vén budai hegy gyomrát, vajjon honnan

Müllner fényképe

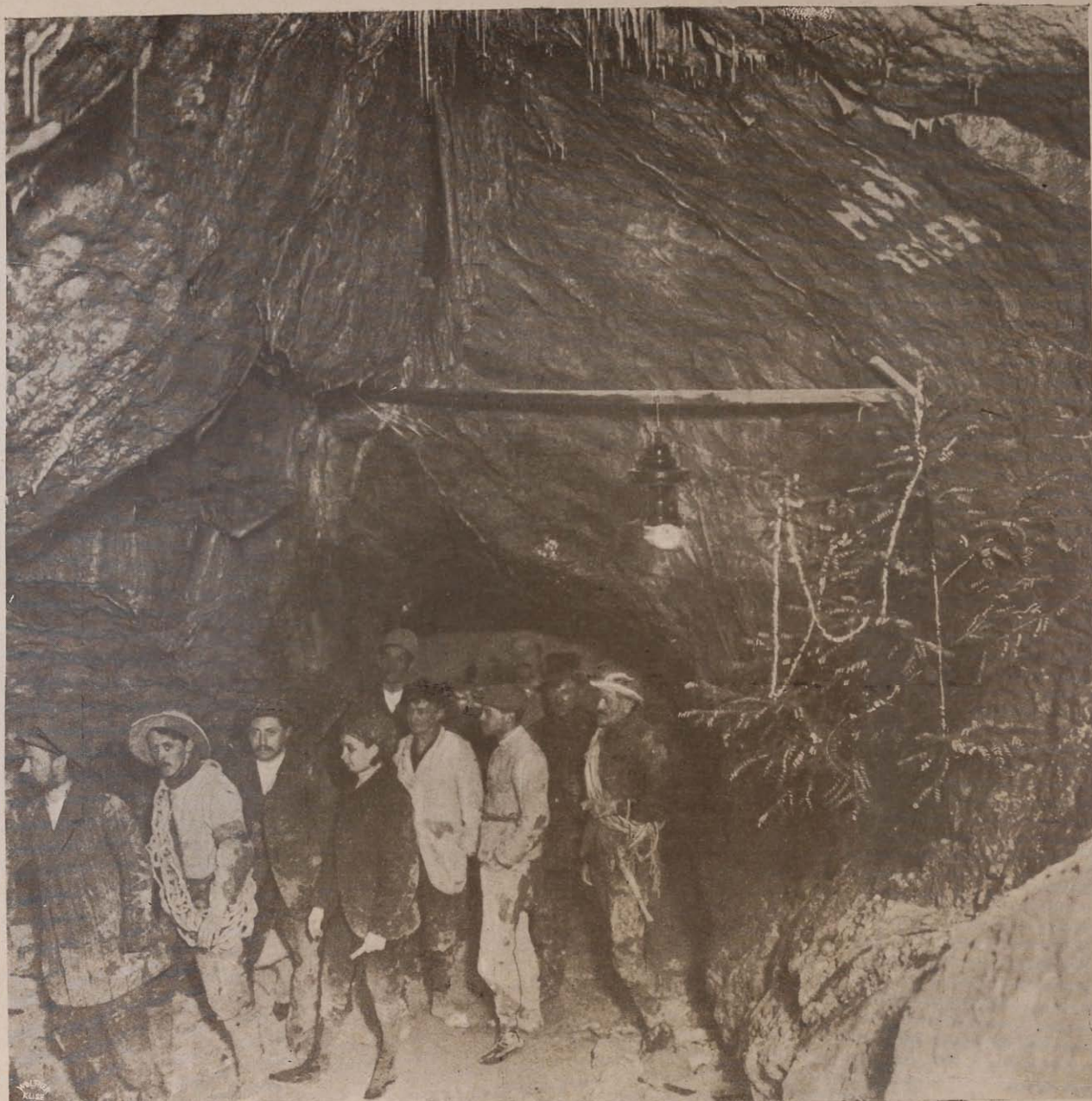
Az óbudai óriásbarlang. Részlet a „Kőhid” tájáról

jött s hova ontotta egykor vizét? Még most is, belé-kúszva, sokszor hasonmászva egy-egy oduba, megakad a szemünk a cseppkövek közt egy-egy kihorzsolt sziklarészen, amelyből félig kiáll egy-egy édesvízi kagyló taraja. Az úgy belekövült a mészbe, hogy még a rohanó ár erejének is ellent tudott állani. Pedig mekkora lehetett annak egykor az ereje! Nagy sziklát döntött le, a kövek ezreit görgette maga előtt, egész zúrókat és torlaszokat formálva.

A víz eltűnt, csak itt-ott akad belőle egy csöppség s most már csupán lassan csepegő nyirok fomájában folytatja himző munkáját a sziklafalakon, cseppköveket képezve.

Munkájának félelmesen nagyszerű nyoma azonban itt van, ez az egész barlangrendszer, amelynek valódi terjedelme mindmáig ismeretlen. A kis társaság, amelynek e megtekintésnél vendégei voltunk, fáradhatatlanul folytatja kutató munkáját. Köveket gördít ki helyükből, zúr-törmelékkel takargat el s így tár föl új s újabb sikátorokat, amelyekbe először leereszkedni nem is oly könnyű és veszélytelen munka, mint az ember gondolná. S egyre új és újabb barlangrészek látják először a gyertyafényt.

E földalatti hegymászás során, pár óras turista-munka után a Mici-teremben egyszerre csak kigyulladt a lámpa, s egy borszesz-gyorsfőzőn fornni kezdett a víz. Uzsonna 70 méternyire a föld színe alatt! A nyirkos légkörben kitűnő hangulatot keltett a forró, illatos tea, amellyel a barlangkutató társaság hölgytagjai kedveskedtek. S e kettős fény sugarai fölkúsztak a magas falakra, három-négy emeletnyire, megcsillantak a cseppköveken, átfestették a sziklák kivájt oldalait,

Müllner fényképe

Az óbudai óriás barlangból. A Mici-szalón a karácsonyfával

különleges hangulatba borítva e hatalmas alakulást, amelynek — ha külföldön volna — bizonyára sok ezer látogatója akadna.

De lesz talán itt is. Mert most a kis társaság a maga keze munkájával annyira járhatóvá tette a barlang jó részét, hogy azt meg lehetett nyitni a közönség

számára is. Persze, csak olyanoknak ajánlatos a leszállás, akik nem finnyáskodnak s nem ijednek vissza egy kis sziklamászástól vagy hasonkúszástól. Ez már vele jár a barlangjárással. Aki azonban vállalkozik az útra, hatalmas benyomásokkal megtelve tér ismét vissza a föld színére.

A varázssvessző rejtélye

A legrégebbi ókortól kezdve ismerték már az emberek a forráskutató varázssvesszőt, amelynek segítségével egyesek csaknem holtbizonyosan meg tudták mondani, hogy a föld mélyében hol található meg a vizet, azonban ennek a csodálatos képességnek a magyarázatát mindeztideig nem találták meg. A régi, természettudomány-előtti időkben természetesen nem igen tekintették megfontolandó problémának a varázssvessző tulajdonságait, mert egyszerűen belenyugodtak abba, hogy itt

valamilyen természetfölötti varázserő működik közre s csak a legújabb időkben kezdtek utána járni a tudósok annak, hogy a forráskutató képességnek tulajdonképpen mi az igazi magyarázata. Egy ízben már mi is megemlékeztünk emez újabb kutatások eredményeiről, amelyek akkor még nem szorítkoztak másra, mint a tények megállapítására. Mint minden természettudományos vizsgálathoz a legelső dolog annak a biztos megállapítása, hogy a kérdéses jelenségek megfelelnek-e a valóságnak, vagy pedig csak téves és elfogult megfigyelé-

sek következményei. A varázssvesszőnél az volt az eredménye e vizsgálatoknak, hogy valóban vannak egyes emberek, akik rendelkeznek egy olyan képességgel, amelynek segítségével megérzik a föld alatt levő nagyobb víztömegek közelségét s a víznek az idegrendszerükre gyakorolt távolbahatása olyan megrándulást hoz létre izmaikban, amely a kezükben tartott kétágu vesszőt mozgásba hozza.

Ezekből az eredményekből legegyszerűbben is az lett nyilvánvaló, hogy magának a varázssvesszőnek édes-kevés szerepe van